

vast, dat niemand studie tot bekeering zou het plicht zijn tot de opleiding

oo. Verreweg de, toen te hun eerste met klare, heldere soonslike bekeering zelden liggen voor de Heere zijn uit- juist uit deulken van verre stonden. rlijke roeping voor rd zijn bijkomst, is lere quastie.

met het reeds seer s gebracht hebben, In zijn eigen bin- onderscheiden tus- wegningen van het rechtstreeksche van den Heiligen zij hietoe alreeds d het nog een seer deren, eer hij bij stikke onderwijs- nest leert verstaan. jongman, die de st liggen, en wien zien gebaad is, n leeftijd met be- s paden van eer au, maar zich in jden aan de gees- eenige lieden ten r het vermoeden, ing in spreekt,

en zijn, die anders het leven zouden racht in zeer ge- egaan, althans in het leeraarsambt, wereld staat, en e kiezen moeten, worden, dan kan a, maar het kan want immers pre- hen geen *verne- g.* Iets dat der- deren kan.

lanerlijke roeping maar al'toos ge- met Gods voer- e regering door

anerlijke roeping zou iemand die ook geen verdere maar eenvoudig der hebben op een predikant, apostel of een schrift zijn. Hij wachten op een de profeten en e wereld moeten uitend op grond hebben te han-

ist.

ijke roeping is Heere de wegen bestel. God de het besluit der it zelf begrepen. tuigd zijn, dat g der middelen e middelen blij- zelfbedrog was. rd zeggen, dat e roeping is, egeven worden lag. Doch wel e roeping echt al'toos komen

t de innerlijke t zegel, dat de erde kerk roept, n dat men aldus dien van God

elder, dat men ag man, dat hij r het ambt, lang en. Dat inner- zijn. Wat het e roeping van a. Een grond de kerken dus

dien grond den n wel geleer op- tigen wandel, hen of Dooper- handeling in de e zoeken. hellige apostel die de hemel- en toch bidden pskool te zijn. n is dan ook a weg gegaan, jjarigen leeftijd den, dien hun bij nader ont- wensch zijner udiën begeerd en oordeelden ambt der Be- worden toe-

voor rekening (heid) werden streeks onder t maatregelen ng in stelligen n te kweken. n rustte de op de ouders, een *mentor* onge mannen

vic straks als te moest lei- oest op zich

zelve toe te zien, zijn eigen weg voor zijn God te effenen, en door strijd en worstel- ling tot de selibheersching te komen, die het karakter staalt en een vasten weg voor het leven ontsluit.

Er is dus geen sprake van, dat hierin een gemis aan waardeering van de *geeste- lijke* opleiding lag.

Slechts zag men in, dat eigenlijk alleen de Vader der geesten zelf geestelijk in hooger zin, kan opleiden, en dat wij slechts, achter Hem aan, door vermaan en waar- schuwling op de zielen der jonge mannen kunnen inwerken.

Ze verwachtten minder van menschen, en meer van hun God.

De vruchten van de dus ingenomen po- sitie hebben hen dan ook niet berouwd. Schier een eeuw lang heeft de kerk hier te lande in toenemend aantal een schare van predikers zien toevloeden, die geestelijk hoog stonden, door vastheid van karakter uitblonken, en wetenschappelijk op de hoogte van hun tijd waren. Hun prediking voedde.

Erkend moet echter, dat er daarna een tijd van geestelijke verslappig is inge- treden, die schadelijk op de kerken heeft ingewerkt.

Dat kwam daar vandaan, dat in het laatst der 17de en in de 18de eeuw het leven der kerken niet meer gedragen werd door dien heiligen stroom die van de Reformatie was uitgegaan.

Er was stilstand in de wateren gekomen. Ea toen bleek het alras, dat enkel we- tenschappelijke opleiding tekort schoot, om zulk een breede schare van jonge mannen, als de kerken noodig hadden, reeds op een leeftijd van 23 jaren, met dien heiligen ernst te bezien die voor het ambt noodig was.

Hierin nu werd een leemte openbaar. Een leemte waarop de kerken ook nu zeer zeker te letten hebben, en die men elders op tweeërlei wijze heeft pogen aan te vullen. Ten eerste hierdoor, dat men, na afloop der eigenlijk wetenschappelijke studien, nog een jaar van seminaristisch saamleven onder geestelijke toezicht, ter inleiding in de praktische beigheden, voorschreef.

Ea ten tweede doordien men jonge man- nen, die met hun studie gereed waren, niet aanstonds als herder in een eigen gemeente plaatste, maar ze aan een leeraar van meer- der geestelijke en praktische evaring toe- voegde, om onder zijn leiding in het eigen- lijke leven der gemeente te worden ingeleid.

Voorzands bepalen we ons tot deze herinnering.

Er blijkt uit, dat het belang der *geeste- lijke* opleiding van meer dan één kant is te bezien, en dat de kerken steeds op dit zeer gewichtig belang hebben te letten.

Afwisseling van Ouderlingen en Diakenen.

Herhaaldelijk ontvingen we klachten over het dusgenaamd *niet-naleven* van Art. 27 der D. K.

Dat artikel, zegt men, eischt dat atreding en niet aanstonds weerinkiezing der at- tredenden regel zij, en het blijven slijten exceptie.

Taans daarentegen leert de feitelijke toestand, dat blijven zitten regel is geworden, en atreding tot de hooge exceptie be- hoort.

Een geacht inzender schrijft hierover, ook in verband met het *huisbezoek*, dit navolgende:

Naar ik meen is deze opvatting *onhistorisch* en *ondoordacht*.

In enkele gevallen zal het permanent zitten blijven van ouderlingen zeker wel *profieliek* voor de kerk zijn, nl. als zij bijzonder uit- munten in kennis en godzaligheid; maar vooral op kleine plaatsen werkt het blijven zitten van ja knappe leden, maar die best verwisselbaar zijn, iets anders uit; nl. onverschilligheid en verdooving inzake de kerkregering bij het gros van de leden. Wat zal men zich ook druk maken met een werk, dat toch in *ruste* handen rust! Of moeten de leden die hier- omtrent hun plichten gevoelen, *gemeenschappelijk* bij den kerkeraad op omwisseling aandringen?

Neen, juist *dit* soort (meer ontwikkelde) leden doen dat wilselijk *niet*, omdat zij daardoor de kans behouden, dat *hun* een plaats in den kerkeraad wordt aangeboden, en zij er voor terugschrikken om met eigen hand openlijk naar het ouderlingchap te grijpen. Zoo blijft dan alles lange jaren bij het oude, tot dat... het einde de last draagt, en er buiten den kerkeraad *niemand* is, die kerkelijk meeleeft, maar allen het hierover eens zijn, dat (evenals in de Roomsche kerk) het *gezag* moet geëerbiedigd en *verder allen bij het oude gelaten worden*. Natuurlijk wordt dit droevig resultaat niet overal even zeker en even spoedig ver- kregen, maar *h* kan verkregen worden, geloof ik, en ik denk dat onze Geref. vaders daar- tegen juist door omwisseling van de voorgan- gers hebben willen *waken*.

Dit leidt mij als vanzelf tot het ze punt, nl. de *huisbezoeken*. Juist daar waar een toestand van verdooving en insluimering bestaat, wordt er ook bijna geen correspondentie, geen om- gang tusschen kerkeraads- en andere gemeen- telieden onderhouden; ieder leeft zoowat op zichzelf; de opzieners leggen een *seer* enkele maal een speciaal-ambtelijk bezoek af (alsdan een *vreemde* verachting) en zijn dan voor niets bangen dan hiervoor, dat men op- aanmerkingen over den gang van 't gemeente- lijke leven zal maken.

Is dat in den haak? Zijn de *opzieners* of *voorgangers* niet verplicht om ook *als lid* jverig de gemeenschap der heiligen te beoef- enen, en dus ook buiten hun opzienersbezoek aldoor *z. v. m.* met de *gemeente* te verkeeren? Doen zij dit niet, dan worden de *voorgan- gers* en *medewerkers* — *herauten*, die ver- voor het gezelschap uitmarcheeren. Dat is m. i. minder gewenscht.

Dit onderwerp is ongetwijfeld van hoog gewicht, maar juist daarom niet met één slag af te handelen.

Of we meer geestelijk waren, hoeveel gereeder zou ook deze zaak loopen.

Maar helaas, er werken zooveel vleesche-

lijke overwegingen mede, en die juist be- derven de zaak.

Laat ons toch oprecht zijn.

Invoeld te bezitten, en ook kerkelijk in eere te zijn, streelt zoo licht het hart, en dit brengt tweeweg, dat wie in het ambt is, er liefst niet uitgaat, terwijl omgekeerd wie buiten het ambt bleef, er licht toe neigt om het ambt te begeeren.

Nu zeggen we niet, dat daarom deze vleeschelijke neigingen zoo naakt en bloot in het hart werken. Gelukkig niet. Bijna altoos voegen zich hierbij *geestelijke* over- wegingen, *geestelijke* neigingen, en *geeste- lijke* wenschen, die we voor onzen God verantwoord kunnen.

Die beide meningen zich dan dooreen, en daaruit ontstaat die onzuivere toestand in ons binnenste, die op onze beschouwingen en handelingen, o, zoo licht een onzuiveren invloed uitoefent.

We zeggen dit nu niet bepaaldelijk met het oog op den geachten inzender noch ook met het oog op wie in zijn kerk aldoor in het ambt bleven zitten.

Wat we opmerken is generaal gesproken, en rust op zielkundige waarneming. Juist dit echter maakt de behandeling van deze aangelegenheid zoo delicaat.

Ongetwijfeld ligt de eisch tot atwisseling in ons beginsel van kerkregering, opdat de gemeente zelve, op breeder schaal, aan de regering der kerk deelneeme.

Niet natuurlijk alsof een ieder op zijn beurt, 't zij ouderling, 't zij diaken moest worden.

Maar wel zoo, dat mochten er drie ouder- lingen en drie diakenen noodig zijn, en er zijn twaalf man geschikt voor het eene en het andere ambt in de gemeente, alsdan de gemeente beurtelings van de gaven van elk der twaalf profijt trekke.

Nu is echter juist de beoordeeling, of er zulk een aantal mannen beschikbaar is, een uiterst moeilijke vraagstuk.

Altoos heeft wie eens zit, zekere erva- ring voor, die de anderen missen. Ook kan er een toestand in de kerk intreden, die meer permanente met regering noodake- lijk, althans gewenscht maakt. Ea einde- lijk kunnen er, gelijk onze inzender zelf opmerkt, mannen van zoo uitnemende gaven in het ambt zijn, dat het schade ware hen te moeten missen.

Dit nu heeft gemaakt dat Art. 27 der D. K. reeds in vroeger eeuwen niet zelden een doode letter is gebleken, en dat het „eens burgemeester altijd burgemeester“ ook in het kerkelijk leven doordrong.

Op eenmaal hierin wijziging te brengen, gaat moeilijk.

De min goede practijk heeft zoo diepe wortelen geschoten, dat het noodig is eerst de kerkelijke overtuiging om te zetten, eer men ten deze nieuwe paden van inslaan. Maar dit moet aan onzen geachten inzender worden toegegeven, zooals het nu is, is regel exceptie en exceptie regel geworden, en hiermee een onzuiverheid in ons kerk- lijke leven ingesloten.

Dit in te zien, is reeds winste.

Ea dan alleen zal reformatie ook op dit punt doel treffen, indien men door bespre- king en toelichting allengs zulk een stem- ming der geesten voorbereidt, dat wie zit, weigert te blijven zitten, en dat wie buiten staat niet, dan noodt tot het op zich nemen van het ambt is te bewegen.

Bidden in Jezus' naam.

Onze studiën over het gebed gaven aan- leiding tot meer dan één correspondentie met onze geachte abonneenten, die we zeer op prijs stellen.

Vaak is men bij het schrijven van der- gelijke studiën op een tegenwerping die zich voordoet niet bedacht, en ontvangt op zulk een wijs, dank zij deze correspon- dentie, de gelegenheid hierop nader in te gaan.

Natuurlijk is het ons niet gegeven op *al* zulke correspondentie in te gaan. Weerlijf toch de geopperde bedenking zich zelve, dan mogen we hiermee ons publiek niet ophouden.

Slechts dan antwoorden we daarop, zoo we onderstellen kunnen, dat niet een ieder terstond in zal zien, waar de schoen wringt.

Zoo nu is het met een correspondentie waaruit we dit overnemen:

Bij dezen ben ik (namens eenige vrienden die geregeld Uerw. hoofdartikelen in de *Heraut* met belangstelling volgen) zoo vrij Uerw. enige inlichting of nadere verklaring te vragen aangaande den volgenden zin in No. 831 van de *Heraut* dd. 26 November jl.:

Daar staat bovenaan in kolom vier: „zij die, biddende met wie den Heere Jezus niet kennen, of zelfs verwerpen, toch het bidden in Jezus' naam willen doordringen, hebben zij het dan met de vroomste bedoeling, den aard van deze gebeden miskend.“ Deze uitdruk- king kwam ons onbegrijpelijk voor; wel be- grijpen wij dat men gelijk vroeger staat, in zulk een' gemengde vergadering *seer voorwer- pelijk* moet zijn, ook wel dat het op onge- loovigen wellicht aangenamer indruk zou maken niet in den Naam van Jezus te bidden, maar dat we *niet* begrijpen kunnen is dit: dat het voor een Christen *overt* *immer* mogelijk of geoorloofd zoude zijn, anders dan in den naam van zijn Heiland, zijn Borg en Midde- laar, te bidden tot zijnen God, wiens genade- troon hij *alleen*, juist om den *wille* van dien Christus (den Middelaar) toegang heeft.

Ook om deze laatstgenoemde reden kunnen wij ons niet voorstellen dat van een gebed, niet in Jezus' naam gebeden met eenigen grond verhooring verwacht kan worden; en eindelijk zouden wij het *zonde* achten zoo wij ter wille van eenigen vijand (wie dan ook) van onzen Heere en Heiland, *zijnen* Heiligen Naam ooit verwerpen bij enige gelegenheid; maar inson- derheid daar, waar we in 't gebed tot God naderen, die *alleen* om Christus' wille enige gemeenschap met zondaren kan hebben, en die alle zegeningen, ook de niet bepaald gees- telijke, toch ook *alleen* om Christus' wille sekenkt.

Hierop nu zij geantwoord, dat de schrij- ver van dezen brief de zaak te *absoluut* stelt.

Men moet hier tusschen het Noachie- tisch verbond der algemeene gratie en het Genadeverbond in Christus wel onder- scheiden.

Het Noachietisch verbond is door God met *alle* levende ziel aangegaan, en ook in *dit* verbond kan alsoo gebeden wor- den, en dat in zulk een zin, dat het geen ijdel geklap behoeft te zijn.

Als in doodsnood een man of vrouw, die nog geheel buiten den Christus staat, God aanroep om uitredding, kan men niet zeggen, dat dit *geen* gebed is. Het moge een lager staand gebed zijn, een ge- bed waaraan velerlei ontbreekt, maar daarom is en blijft het toch een gebed, waarop ver- hooring volgen kan.

Nu is b. v. de Overheid juist bij het Noachietisch verbond ingesteld. Alle goede uitleggers, Luther vooraan, merken toch op, hoe juist in dit Noachietisch verbond de oorsprong van het Overheidsgezag ligt. En dit Noachietisch verbond is door de openbaring van Christus zoo weinig opge- heven, dat het te Jerusale (die Hand. 15:20) veeleer uitdrukkelijk bevestigd is.

Voor zoover dus de Overheid, niet door bijkomstige omstandigheden, een geheel accidenteel Christelijk karakter verkreeg, staat de Overheid nog altoos op den grond- slag van dat Noachietisch verbond, en mag en kan op grond van dat verbond gebeden worden.

Vraagt men nu daarentegen of een Chris- teenmissie ooit anders dan op grond van zijn Middelaar bidden kan, dan antwoorden we: *Natuurlijk niet*.

Als Christenmissie te zeggen: „Anders bid ik op grond van Christus' zoenverdiens- te, maar in den gemeenteraad of elders zet ik dat opzij“, ware ongerijmd.

Hieruit volgt dus, dat wie lid is van een gemeenteraad, zoo hij den Christus kent, ook in den gemeenteraad niet anders dan op grond van wat hij in zijn Midde- laar besit, bidden zal.

Maar, en dit ziet de geachte correspon- dent misschien over het hoofd, omdat ik op grond van de zoenverdiens te van mijn Heiland bid, behoeft ik er dit in mijn ge- bed niet bij te zeggen.

In het *Onze Vader* wordt daarvan ook niets bijgezegd, al zit het er werkelijk in. En dit nu is het punt waarop het hier aankomt.

Bid ik voor mijzelf alleen, of met an- deren, die eveneens den Christus belijden, dan zeg ik dit er nu eens bij, en dan eens niet bij. Maar bid ik met anderen, die niet in deze belijdenis staan, dan bid ik wel voor mij zelf op grond van Christus' Middelaarschap, maar mag ik wie met mij bidden, niet op de lippen leggen, wat zij niet alsoo verstaan.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Mit verkerling uit het Kerkblad van 22 December.

Kort verslag van de Vergadering Classis 's-Gravenhage, gehouden Dinsdag 5 Dec. 1893.

Naar toebeurt nemen zitting in het mode- ramen: Ds. Sikkal als Praeses, Ds. Gezelle Meerburg als Assessor, Ds. v. Lummel als Scriba.

De Praeses verwelkomt Ds. P. A. E. Sillevs Smitt, van Monster, voor het eerst aanwezig. De aanvrage van de kerk van Zegwaard om tegen het eind van het jaar uitbreiding te ontvangen van finantieel steun, wordt toe- gestaan.

De Classis machtigt den Praeses en den Scriba om definitieve ineenstemming der kerken van Naaldwijk goed te keuren.

Aan Ds. Brouwer van Naaldwijk wordt ver- leend approbatie van zijn beroep naar O. Wete- ring acte van afscheid, en ontslag als Actuaris.

Ds. Sillevs Smitt, door de Classis als Actua- rius aangewezen, bewilligt in deze benoeming. Ook aan Ds. Visser van Loosduinen wordt acte van afscheid verstrekt. In diens plaats wordt als deputaat voor de Hulpbehoevende kerken benoemd Ds. Koopmans, en in de plaats van Ds. Brouwer, als secundus, Ds. de Jonge.

Inzake een vraag, hoe te handelen met een dooplid, die weigert belijdenis des geloofs te doen, tenzij aan de gemeente wordt bekend gemaakt, dat hij niet instemt met art. 36 G. B., besluit de Classis geen advies te geven, alvorens schriftelijk zij ingediend, welk punt van art. 36 door genoemd dooplid niet wordt onderscheven.

De Praeses richt een woord van afscheid tot de naar elders geroepen dienaars Visser en Brouwer, dat door deze beiden wordt beant- woordt.

Sluiting met het zingen van Ps. 134: 2 en dankzegging.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Haarlem, op 5 Decem- ber 1893.

De praeses der vorige vergadering, Ds. Lang- hout, opent en dringt in zijn inleidend woord ernstig aan op nauwere vereeniging en ineen- smelting van nog gedeelte plaatselijke kerken. Het Moderamen wordt aldus samengesteld: Ds. Veltman, Praeses; Ds. Langhout, Assessor; Ds. Wyninga, Scriba.

De kerk van Haarlem B deelt mede, dat haar Dienaar des Woords, Ds. J. Schotel, de gemeenschap met de Geref. kerken heeft ver- broken en een beroeping aannam naar de Chr. Geref. gemeente te Utrecht;

dat de kerkeraad hem daarom ook niet lan- ger tot den dienst des Woords in zijne kerk had kunnen toelaten.

De Classe, een schrijven van denzelfden inhoud van Ds. J. Schotel ontvangen hebbende, keurt de handelingen des kerkeraads goed;

besluit, van deze daad kennis te geven aan al de Geref. Classen in Nederland, opdat elke kerk wete, dat Ds. Schotel niet meer gerech- tigd is tot den dienst des Woords in de Geref. kerken;

en benoemt een commissie, Ds. Stadig en ouderling Vreugdenhil, om door persoonlijk

bezoek Ds. Schotel van zijn verkeerden weg terug te brengen.

De kerk van Nieuw-Vennep verkrijgt de goedkeuring der Classis voor de definitieve ineenstemming aldaar.

Omtrent een vraag uit de kerk van Wormer, die luidde: „Mag iemand, die lid is van de Geref. kerk, tevens ook lid zijn van de Herv. kerk,“ maar eigenlijk betekende, „of iemand wanneer hij zich *overt* bij of reeds is in de Geref. kerk, dan ook zijn attestatie aldaar moet opvragen of zijn lidmaatschap opzeggen,“ onthoudt de Clas is zich van advies en ver- wijst ze naar de Synodale Acta, die daarover handelen.

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Zutphen, op 7 De- cember 1893 te Winterswijk.

Ds. Tenkink, naar toebeurt praeses, opent de vergadering met gebed, nadat gez. ngen is Ps. 119:17 en gelezen Jak. 3. De praeses heet Ds. Nieboer hartelijk welkom. 11 kerken zijn vertegenwoordigd door 21 afgevaardigden. Barchem door één ouderling. De hiervoor aangebrachte redenen worden geldig geacht. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

De kerkvisitators in de vorige Classis ge- deputerd om twee klachten, door een broeder uit D. ingebracht, te onderzoeken, rapporteeren, dat ze tot een bevredigend einde mochten ge- raken.

Hierin zijn verschillende bezwaren, uit D. ingebracht, en eene kennisgeving, dat de voor- malige kerk A weer voorloopig tot het stand- punt der correspondentie is teruggekeerd, be- handeld. De Classis oordeelt, dat in deze zaak informeel en dus onwettig is gehandeld, en noodigt bedoeld: kerk uit om hare bezwaren in den kerkelijken weg voor de Classis te brengen.

De door een drietal broeders ingebrachte klachten worden behandeld. Omtrent een paar zaken worden Dr. Franssen en Ds. Lindeboom gedeputeerd om in loco een onderzoek in te stellen.

Namens de Deputaten, K. DANE, Quaeator.

Oudemolen bij Willemstad.

Aan al de Kerkeraden is verzonden afdruk van een tweetal *Resoluties* van de *Generale Synode* van 1893.

De eene behelst de verklaring, dat noch de plaatselijke noch de gezamenlijke kerken aan- vragen kunnen of mogen doen om erkenning naar de wet van 1855.

De andere houdt in, dat de kerkeraden geen machtingen van meerdere vergaderingen noodig hebben voor het verrichten van bur- gerlijke handelingen.

Mocht een Kerkeraad die stukken niet ont- vangen hebben, dan zende hij bericht aan den ondergeteekende met opgave van het adres, waaraan de stukken gezonden kunnen worden.

B. VAN SCHELVEN, Amsterdam.

Buitenland.

Engeland. De sociale quaestie in de najaarsvergadering der Congregationalistische kerken.

In de herfstsaamenkomst der Congrega- tionalistische kerken is een resolutie aangenomen, aangaande de groote werkstaking in de Engel- sche steenkolenmijnen. Deze resolutie ver- deelt de stelling: 1. „dat de rechten der men- schelijkheid altijd moeten gaan voor die van den eigendom“, en 2. „dat koninklijke voor- deelen en winsten uit de mijnen getrokken en verkregen worden, door den arbeid van men- schen die werkloonen verdienen welke niet voldoende zijn om voor het onderhoud van henzelf en hunne huisgezinnen te zorgen en kennelijk niet bestaanbaar zijn met rechtvaar- digheid en broederschap.“

Het nemen van deze resolutie door eene vergadering die zulk een groot deel van de Engelsche Nonconformisten vertegenwoordigt, heeft heel wat beweging veroorzaakt. In de vergadering werd wel uitgesproken, dat men door het aannemen van de bovengenoemde resolutie geen uitspraak wilde doen in een moeilijk economisch vraagstuk, waartoe de ken- nis en ervaring van een in de zaken practisch en wetenschappelijk ontwikkeld man noodig is — maar men wijst er op, dat logisch uit het aangenomen volgt, dat voortaan een mensch die honger heeft, gerechtigd is om brood te stelen; dat de mijnwerkers dus in hun recht waren toen zij boomgaarden gingen afstroopen en boerderijen beroven van hun pluimvee, en dat een landlooper het recht heeft om een huis dat door spaarzaamheid gebouwd is, binnen te dringen, om onderkomen en voedsel te eischen.

Het komt ons voor dat de eerste stelling der congregationalistische vergadering al zeer onvoorzichtig, ja geheel ondoordacht gesteld is. Ook komt het ons voor dat de tweede stelling er niet door kan, wanneer men althans in aanmerking neemt, dat in dit jaar de loonen der mijnwerkers, vergeleken met 1888, 40 procent gestegen waren, en de mijnege- aans 25 procent van de verhooging wilden afdemen, hetgeen nog altijd eene verhoging van 15 procent sedert 1888 zou uitmaken hebben. De oorspronkelijke resolutie aan de vergade- ring voorgesteld, bedoelde niets anders, dan sympathie uit te spreken voor het lijden der werkstakers, en aan te dringen op eene weder- keering goede verstandhouding tusschen werk- gevers en werklieden. Doch Alderman Wil- liams meende dat zulk een resolutie niet ver- genoeg ging, en stelde daarom het amendement van boven vermelde strekking voor.

Hoe wijs waren onze Gereformeerde vaders, toen deze in de kerkenordering bepaalden, dat in kerkelijke vergaderingen alleen kerk- lijke zaken mochten behandeld worden. Terecht wijst men er in Engeland dan ook op, dat de najaarsmeeting der Congregationalistische ker- ken kennelijk hare bevoegdheid te buiten ging, door het aannemen van eene resolutie, die, hoe goed bedoeld, tot gevolgtrekkingen aan- leiding geeft, die niet kunnen medewerken tot

oplossing van het sociale vraagstuk, maar die integendeel geschikt is om de maatschappelijke toestand nog meer verward te maken.

Wel achten wij het de roeping der kerk, om licht te verspreiden omtrent de beginselen in Gods Woord neergelegd, die tot oplossing van den sozialen nood kunnen leiden; maar zij doe het dan niet incidenteel, wanneer eene groote dreigende werkstaking plaats heeft; maar principieel, wanneer de gemoederen der strij- dende partijen tot bedaren gekomen zijn. Meer licht moet in elk geval op dit gebied ontstoken worden.

Het verwondert ons niet, dat de resolutie der congregationalisten door alle conservatieven in Engeland, niet het minst door de *Times*, scherp wordt aangevallen.

Frankrijk. Overwinning van het liberalisme op kerkelijk gebied.

De liberale of moderne Fransen, die zich nog tooien met den naam van Gereformerd, roemen niet weinig in hun vooruitgang in de laatste jaren.

In 1872 zegvierden op de officieele synode de rechtzinnigen, maar toen liet er op aan kwam om de op die Synode genomen besluiten ook uit te voeren, belette de regering het saamenkomen van een officieele synode. Het spreekt wel van zelf, dat dit geschiedde door den invloed die moderne predikanten op de regering wisten uit te oefenen. Daarna wisten de modernen van de regering gedaan te krijgen dat er te Parijs eene faculteit voor Protestantische theologie gesticht werd. De toenmalige minister van onderwijs, Waddington, dreef dit door om, naar het heette, de Fran- sche protestanten schadeloos te stellen voor het verlies van de protestantische faculteit van Straatsburg. Zeker was men bang, dat, wanneer de aanstaande leeraars der Gereformeerde staatskerk alleen te Montauban zouden op geleid worden, de rechtzinnigen te zeer de overhand zouden krijgen. Jules Ferry sprak bij gelegenheid van het openen der Pro- testantische faculteit te Parijs: Gij zijt te Parijs, evenals gij te Straatsburg waart, een gemengde faculteit; d. w. z. dat wij hier ademen in een dampkring van milde vrijzinnigheid en geronde verdraagzaamheid, en dat deze deur blijft toe- gesloten voor den sektiegteed, dien geen van jaloeerschheid en uitsluiting, die een spootbeeld van het Evangelie is. Het Protestantisme gaf ons, in den nieuweren tijd, het beste voorbeeld van de vrijheid. Ons staatkundig Evangelie is hetzelfde als het uwe. Daarom groet ik uwe faculteit als een vriendschappelijke macht, als een noodzakelijke bondgenoot, die noch de republiek, noch de zaak der vrijheid ooit zal teleurstellen.“

Men kan uit deze woorden opmerken, met welke oogmerken de faculteit te Parijs gesticht werd: De geestverwanten der faculteit roemen er dan ook in, dat zij ten eerste bijgedragen heeft tot volkomen ontbinding van het oude Calvinisme.

Doch die faculteit van Protestantische Theo- logie was nog niet genoeg. Er bestaat te Parijs een Ecole pratique des Hautes-Etudes. De heer Liard, directeur van het openbaar hooger onderwijs, gaf aan die school eene godgeleerde afdeling, opdat ook daar gelegenheid zou zijn om aan critiek, uitlegkunde en geschiede- nis der godsdiensten te doen. De ook in Ne- derland zoo bekende Albert Réville, en zijn zoon Jean zijn van die instelling de ziel. Room- schen, Protestanten, Joden, ja zelfs een Boed- hist geven daar aan de studeerende jongel- ingenschap onderwijs. Die afdeling is dus een waar parlement van godsdiensten, of beter gezegd afgoderijen.

Sedert 1872 bezit de liberale of moderne partij in de Gereformeerde staatskerk eene organisatie. Alle liberale gemeenten komen in hare afgevaardigden om de drie jaren saam en verkiezen eene *délegation*, eene soort van synode, van 50 leden. Dit lichaam ondersteunt de armste en kleinste moderne gemeenten.

Deze *délegation* wist in 1879 van de Fran- sche regering te verkrijgen, dat de kerk van Parijs verdeeld werd in acht parochiën, elk met een presbyterium aan het hoofd. De kerk moest zich dit ingrijpen van de overheid in hare zaken laten welgevallen, wilde zij niet van de trac- tementen, door den Staat uitbetaald, beroofd worden. Tengevolge van de verscheuring van de kerk van Frankrijks hoofdstad, geheel tegen het recht van de kerk in, konden de modernen zegvierden in de parochie die de *oratoire*, het voornaamste protestantische kerkgebouw in Pa- rijs, tot bedehuis heeft. Daardoor konden mo- derne, predikers weder beroepen worden, nadat zij sedert 18 jaren van het dienen van de kerk van Parijs waren uitgesloten.

Zelfs wist de moderne partij te verkrijgen, dat te Montauban een modern hoogerleeraar be- noemd werd in de persoon van F. Montet. Laat er ons echter bij voegen, dat onderschei- dende zich noemend evangelische kerkeraden zich voor de benoeming van den heer Montet verklaard hadden, op grond dat hij een zeer gematigd moderne, op het orthodox af, was.

In 1885 werd door de modernen de Samuel Vincent-school gesticht, tot opleiding van jon- gelieden die de liberale gemeenten zullen dien- den. Onder het opzicht van den predikant Mouliné worden dering aanstaande studenten van 14—19 jaren voorbereid voor het volgen van de lessen aan de Hooze school. Die in- stelling is onlangs opgenomen onder de instel- lingen van openbaar nut, zeker met het doel om daarvoor geld te ontvangen uit de staatskas.

Onze lezers kunnen uit het bovenstaande zien dat de voornaamste triumpfen van het liberale Franche Protestantisme verkregen zijn, door het ingrijpen van de menschheid in de dingen, die de kerken alleen aangaan. Voor- waar, die triumpfen zijn daarmede te duur gekocht.

Volgens ons